

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Lectionarius de tempore - Cod. Aug. perg. 13

[Reichenau ?], [13. Jh.]

In die sancto Pasche. Secundum Marcum [= 16,1-2]. Omelia beati Gregorii pape de eadem lectione. Feria II. Secundum Lucam [= 24,13]. Omelia. b. Gregorii pape de e. Feria III. Secundum Lucam [= 24,36]. ...

[urn:nbn:de:bsz:31-41548](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-41548)

INDIESCO PA
SCHF. SCOM MARC U;
NULO TEMP. MARIA MA
gdalene. q. maria iacobi. q. salome.
et merunt aromata. ut uenientes ui
guerent ihm. Et ualde mane una
sabbatoꝝ ueniunt admonuimtum.
orto iam sole. Et RELIQUA.
OMF. beati Gregorij pp. De ea
dem lectione.
AUDISTIS FRA
tres karissimi. qd
see mulieres. que
dm fuerant secute. cum aromati
bus admonuimtum uenerunt. q. eu
quem uiuentem dilexerant. etiam
mortuo. studio humanitatis obse
cuntur. Sed res gesta. aliquid in
sca ecclā. signat gerendum. Sic
quippe necesse est ut audiam. que
facta sunt. quatinus etiam cogite
mus. que nobis sunt ex eorum uni
tatione facienda. Et nos ergo. in e
qui mortuus est credentes. si odo
re uirtutum relecta. cum opinione
bonorum opum dm querimus.
admonuimtum pfecto illius. cum
aromatib; uenimus. Iue aut mu
lieres angelos uident. que cum aro
matib; uenerunt. quia uidelicet
ille mentes. supnos eues aspiciunt.
que cum uirtutum odoribus. ad
dm pscā desideria pficiuntur.
Notandum uero nobis est. quid

nam sit. quod in dextis sedere ange
lus cernitur. Quid namq; p sinistra
nisi uita present. quid uero p dex
tram. nisi ppetua uita sig. uificatur.
Unde scriptum est. Leua eius sub ca
pite meo. q. dextera illius amplexa
bitur me. Quia igitur redemptor
nr. iam p sentis uite corruptionem
transierat. recte angelus. qui nuntia
re pennem eius uitam uenerat. in dex
tra sedebat. Qui stola candida coop
tus apparuit. quia festiuitatis nrē
gaudia nuntiauit. Candor q. enim
uestis. splendorem nrē denuntiat
sollemnitatis. Nrē dicamus. an sue.
Sed ut fatemur uerius. q. sue dica
mus q. nrē. Iua quippe redemptori
nrī resurrectione. q. nrā festiuitas fu
it. quia nos ad immortalitatem re
duxit. q. angeloz festiuitas extitit.
quia nos reuocando ad celestia. eoru
numerū adimpleuit. In sua ergo ac
nrā festiuitate. angelus in albis ue
stibus apparuit. quia dum nos per
resurrectionem dñicam ad supna re
ducimur. celestis patrie dampna
reparantur. Sed quid uenientes
feminas affatur. audiamus. Nolite
expauescere. ac si apte dicat. Paue
ant illi qui non amant aduentum
supnoz euiū. ptimescant. qui car
nalib; desiderijs pressi. adeoz se soti
etate ptingere posse despant. Hos
aut euz ptimescentis. que nos utōs
cōeues uidetis. Tv

Matheus angelum ap 11.
paruisse describens ait.
erat aspectus eius sicut fulgur. & uestimenta eius candida sicut nix. Infulgore etenim terror timoris est. in nube autem blandimentum candoris. Quia uero omnipotens deus & terribilis est peccatoribus. & blandus iustis. recte testis resurrectionis eius angelus. & infulgure iuitus. & incandore habitus demonstrat. ut de ipsa sua specie & terreret reprobos. & mulceret pios. Unde recte quod populum per desertam gradientem. columna ignis in nocte. & columna nubis preibat in die. In igne etenim terror est. in nube autem uisionis lenis blandimentum. Dies uero uita iusti. & nox accipitur uita peccatoris. Unde & conuersis peccatoribus paulus dicit. fuistis aliquando tenebre. nunc autem lux in domino. In die ergo per nubem columna monstrata est & in nocte pignus. quia omnipotens deus & blandus iustis. & terribilis apparebit iniustis. Istos in iudicium ueniens plenitudinis mansuetudinem demulcet. illos uero per uisitae distinctionem terret. Sed iam quid angelus subiunxit audiamus. Ihesum queritis nabarenum. Ihesus latino eloquio salutaris. id est saluator interpretatur. At uero multi tunc ihesus dici poterant. non tam substantialiter sed nuncupatiue. ideo & locus sub

uincitur. ut de quo ihesu dictum sit. manifestetur. Nabarenum. Et causam petrus subdit. Crucifixum. Atque addidit. Resurrexit. non est hic. Non est hic dicitur. presentiam carnis. qui tamen nusquam deerat presentiam maiestatis. Sed tunc dicitur discipulis eius & petro. quia precedet uos in galileam. Querendum nobis est. cur nominatus discipulis. petrus designetur ex nomine. Sed si hunc angelus nominatum non exprimeret. qui magistrum negauerat. uenire inter discipulos non auderet. Vocatur ex nomine ergo. ne desperaret ex negatione. Quia in re considerandum nobis est. cur omnipotens deus. eum quem cuncte ecclesie proficere disposuerat. ancille uocem promittere. & se ipsum negare permisit. Quod nimirum magne actum pietatis dispensatione cognouimus. ut ille qui futurus erat pastor ecclesie. in culpa sua disceret. qualiter alius misereri debuisset. Prius itaque eum ostendit sibi. & tunc proposuit ceteris. ut ex sua infirmitate cognosceret. quam misericorditer aliena infirma toleraret. Bene autem de redemptore nostro dicit. Precedet uos in galileam. ibi eum uidebitis. sicut dixit uobis. Galilea namque transmigrationis facta interpretatur. lam quippe redemptor noster. a passione ad resurrectionem. a morte ad uitam. a pena ad gloriam. a corruptione ad immortalem

corruptionem transmigrauerat. Et post
ul post resurrectionem in galilea ad
sepulchris uidetur: quia resurrectionis
eius gloriam post leui uidebimus: si
modo a uicis ad uirtutum celsitudi
nem transmigramus. Qui ergo in se
pulchro nuntiatur intransmigratione
ostenditur: quia is qui in mortificati
one carnis agnosceretur: intransmigra
tione mentis uidetur. Hec fratres karissimi
panta diei sollempnitate de lectionis
euangelice expositione transcurramus:
sed libet ut de hac eadem sollempni
tate aliquid subtilius loquamur. **III.**

Due uite erant: quarum
una nouimus: alteram ne
sciebamus. Una quippe mor
talis est: alia immortalis. Una corrup
tionis: alia incorruptionis. Una mor
tis: alia resurrectionis. Sed uenit
mediator dei et hominum: homo xpc
ihc: suscepit unam: et ostendit alteram.
Unam perituri moriendo: ostendit al
teram resurgendo. Si igitur nobis
immortalem uitam nescientibus: resur
rectionem promitteret carnis: et tamen
hanc uisibiliter non exhiberet: quis
eius promissionibus crederet? Factus itaque
homo apparuit in carne: mori digna
tus est ex uoluntate: resurrexit ex po
testate: et ostendit exemplo: quod
nobis promisit expressio. Sed fortasse
aliquis dicat. Iure ille surrexit: qui
cum deus esset: teneri a morte non po

2
tuit. Ad instruendam ergo ignorantiam
nostram: ad corroborandam infirmitatem no
stram: sue resurrectionis exemplum
nobis sufficere noluit. Solum illo tem
pore mortuus est: et tamen solum minime
surrexit. Nam scriptum est. Multa
corpora sanctorum qui dormierant
surrexerunt. Ablata sunt ergo: omnia
argumenta perfidie. Ne quis enim dicat
sperare de se non debet homo: quod
in carne sua exhibuit homo deus: ecce
eum deo homines resurrexisse cogno
scimus: et quos pueros fuisse homines
non dubitamus. Si igitur membra nostri
redemptoris sumus: presumamus in no
bis quod gestum constat in capite. Si
multum nos abieimus: sperare debemus
in nobis nos membra uitam: quod de
membris eius superioribus audiimus.
Ecce uero ad memoriam redit: quod
crucifixo dei filio: iudei insultantes
dicebant. Si rex isrl est: descendat
nunc de cruce: et credimus ei. Qui si
tunc de cruce descenderet: nimirum in
sultantibus cederet: et uirtutem patien
tie nobis non demonstraret. Sed ex
pectauit paululum: tolerauit obprobria
irrisiones sustinuit: seruauit patientiam
distulit amputationem: et qui de cruce
descendere noluit: de sepulchro
surrexit. Plus igitur fuit: de sepul
chro surgere: quam de cruce descen
dere. Plus fuit mortem resurgendo
destruere: quam uitam descendendo

seruare. Sed cum iudei hunc ad insultationem
suam de cruce descendere minime
cernerent. cum morientem uiderent. eum
se uicisse crediderunt. nomen illius
se quasi extinxisse gauisi sunt. Sed ec-
ce de morte nomen eius. per mundum cre-
uit. ex qua hoc infidelis turba extin-
xisse se credidit. et que gaudebat oc-
culum. dolet mortuum. quia hunc ad su-
am cognoscat peruenisse. per penam. Quid
bene in libro iudicium samson illius
facta significant. Qui cum gazam
ciuitatem philistinorum fuisset ingres-
sus. philistei ingressum perianus cogno-
scentes. ciuitatem repente obsidionibus
circumdederunt. custodes deputauerunt.
et samson fortissimum se iam com-
prehendisse gauisi sunt. Sed quid sam-
son fecit agnoscimus. Media nocte
portam ciuitatis abstulit. et montis
uerticem ascendit. Quem fratres ka-
rissimi in hoc facto. quem nisi redem-
ptorem nostrum ille significat. Quid ga-
zaha ciuitas. nisi infernum designat.
Quid per philisteos. nisi iudeorum perfidia
demonstratur. Qui cum mortuum ui-
derent dominum. eiusque corpus in sepulchro
positum. custodes ilico deputaue-
runt. et eum qui auctor uite clari-
ficat. in inferni claustris retentum.
quasi samson in gazaha. se comprehendis-
se letati sunt. Samson uero media nocte.
non solum exiit. sed etiam portas
tulit. quia uidelicet redemptor noster

ante lucem resurgens. non solum li-
ber de inferno exiit. sed ipsa etiam
inferni claustra destruxit. portas
tulit. et montis uerticem subit. quia
resurgendo. claustra inferni abstulit.
et ascendendo celorum regna penetra-
uit. Hanc ergo resurrectionis eius
gloriam. fratres karissimi que et prius
demonstrabatur signo. et post patu-
it ex facto. tota mente diligamus.
per eius amore moriamur. Ecce in resur-
rectione auctoris nostri. ministros eius
angelos. conuictos nostros agnouimus.
Ad horum ergo cuius. illam frequentem
sollemnitatem festinemus. his cum nec-
dum uisione possumus. desiderio
et mente uingamur. Transmigremus
ad uirtutes auicuis. ut redemptorem
nostrum in galilea uidere mereamur.
Adiuuat omnipotens deus ad uitam deside-
rium nostrum. qui pro nobis in morte de-
dit unicum filium suum. per eundem
ihesum christum dominum nostrum. qui cum eo ui-
uit et regnat deus. in unitate spiritus sancti. per
omnia secula seculorum amen.
FR. II. SECUNDUM LUCAM.
IN ILLO TEMPORIS. Quo ex discipu-
lis ibant in castellum. quod erat
in spatio stadiorum sexaginta ab ier-
usalem. nomine emmaus. Et RES.
OMNIBUS. B. GREGORII PP. DE E-
NGOTIDIANA UOBIS SOLLEM-
NITATE LABORANTIBUS PAUCA LOQUEN-
DA SUNT. ET FORTASSE HEC UTILIUS

pderunt. quia & sepe alimenta que
minus suffieunt auidius sumuntur.
Lectiois ergo euangelice sumatum
sensum statui. non p singula uerba
discutere. ne dilectionem uram ua
leat sermo plixior expositionis one
rare. Ecce audistis fratres karissimi.
quia duob; discipulis ambulantibus
in uia. non quidem credentibus. sed
tamen de se loquentib; dñs apparu
it. sed eis speciem qua recognosceret
non ostendit. Hoc ergo egit foris
dñs. in oculis corporis. quod apud
ipsos agebatur in uis oculis cor
dis. Ipsi namq; apud semetipsos in
tus & amabant & dubitabant. eis
autem dñs foris & p̄sens aderat.
& quis esset non ostendebat. De
se ergo loquentibus p̄sentia exhi
bit. sed de se dubitantibus cōgni
tionis sue speciem abscondit. uer
ba quidem contulit. duritiam intel
lectus increpauit. Scripture sacre
mysteria. que de ipso erant apuit.
& tam quia adhuc in eorū cordib;
p̄grinus erat a fide. ire se longius
finxit. Fingere namq; componere
dicimus. unde & compositores lu
ti figulos uocamus. **11.**
Nihil simplex ueritas. per
duplicitatem fecit. sed
tamen talem se eis exhibuit in cor
pore. qualis apud illos erat in men
te. Pbandi autē erant. si hū qui

eum & si nec dum ut dñm diligerent. sal
tem ut p̄grinum. amare potuissent.
Sed quia esse extranei a caritate non
poterant. hi cum quibus ueritas gradi
ebatur. eum ad hospitium. quasi p̄grinū
uocant. Cur autē dicimus uocant. cum
ille scriptum sit. & coegerunt eum. Ex
quo nimirum exemplo colligitur. quia
p̄grini. ad hospitium non solum inui
tandi sunt. sed etiam trahendi. Men
sam ponunt. cibos offerunt. & dñm que
in scripture sacre expositione non co
gnouerant. in panis fractione cognosce
audiendo ergo p̄cepta dī. illuminati
non sunt. faciendo illuminati sunt.
quia scriptum est. Non auditores le
gis iusti sunt apud dñm. sed factores
legis iustificabunt. Quisquis ergo
uult audita intelligere. festinet ea
que iam intelligere potuit. opere im
plere. Ecce dñs non est cognitus dum
loqueretur. & dignatus ē cognosce
re.

Hdum pasetur. **111.**
Hospitalitatem fratres karis
simi diligite. caritatis opa
amate. Hinc & enim p̄ paulum dicit.
Caritas fraternitatis in uobis maneat.
& hospitalitatem nolite obliuisci.
P̄ hanc enim placuerunt quidā ange
lus hospitio receptis. Hinc petrus
ait. Hospitales inuicem sine murmu
ratione. Hinc ipsa ueritas dicit. Ho
spes fui. & suscepistis me. Opinata
res est ualde. & senioꝝ nroꝝ nobis

relatione tradita. Quidam pater famili-
as. cum tota domo sua. magno hospita-
litate studio seruebat. Cumq; cotidie
pgrinos ad mensam suam susceperet.
quadam die pgrinus quidam inter ali-
os ueniens ad mensam ductus est. Dumq;
pater familias ex humilitatis consue-
tudine aquam uellet in eius manibus
fundere. conuersus utrum acciperet.
sed repente eum in eius manibus aquam
fundere uoluerat. non inuenit. Cumq;
hoc factum secum ipse miraretur.
eadem ei nocte dominus per uisionem dixit.
Ceteris diebus me in membris meis. he-
sterno autem die me in memetipso sus-
cepisti. Ecce in iudicium ueniens dico.
quod uni ex minimis meis fecistis. in
me fecistis. ecce ante iudicium cum patribus
suis suscipitur. susceptores suos etiam
per semetipsum requirit. et tamen nos
ad hospitalitatis gratiam pigri sumus.
Pensate fratres quanta hospitalitatis
uirtus sit. ad mensas uestras christum susci-
pitis. ut uos ab eo suscipi ad conuiuia
eterna ualeatis. Prebete modo pgrino
christo hospicium. ut uos in iudicio
non quasi pgrinos nesciat. sed ut
proprios recipiat ad regnum.

LIT. III. **S**CDM LUCAS.
XII. T. **S**tetit ihc in medio
discipulorum suorum. et dixit eis.
Pax uobis. Ego sum. nolite timere.
**ET RELIQUA. OMNES VERBA
BIBLI. DE EAD. T.**

GLORIA O SU RE
surrectionis. dominus et redemp-
tor noster paulatim di-
scipulis. et per incrementum temporis
ostendit. quia nimirum tanta erat
uirtus miraculi. ut hanc repente totam
capere fragilia mortalium pectora non
possent. Consulens igitur ipse imbe-
cillitati querentium. primo ueni-
entibus admonuit. et feminis suo
amore feruentibus. et uiris. reuolutum
lapidem. et ablato suo corpore linthe-
amina quibus inuolutum erat sola
posita monstrauit. deinde curiosis
inquirentibus feminis. et de eo quod
inueniant mente consternatis. ange-
lorum uisionem ostendit. qui illum
resurrexisse certa manifestatione pate-
facerent. ac sic percurrente fama patri-
te resurrectionis. tandem ipse dominus
uirtutum. et rex glorie apparet. quan-
ta potentia mortem. quam ad horam
gustauerat. deuicisset apert. 11.

Quantum ex euangelice
serie lectionis inuenimus.
quinque ipsa die qua
resur-
rexit uisus
est hominibus. Primo marie magdale-
ne. admonuit. quando ei deside-
ranti pedes eius amplecti dictum est.
noli me tangere. non dum enim ascen-
di ad patrem meum. Deinde duabus
a monumento currentibus nuntiare
discipulis. que ab angelis de perfecta